

**HİZMETÖNCESİ EĞİTİMLERİNE GÖRE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
İŞDOYUM DÜZEYLERİ**

Yrd. Doç. Dr. Hasan Basri GÜNDÜZ

Sakarya Üni. Eğitim Fak.

Yavuz YILMAZ

Öğretmen

İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü

ÖZET

Araştırma, hizmet öncesi eğitimlerini sınıf öğretmenliği alanından ve farklı alanlardan alan sınıf öğretmenlerinin iş doyumunu düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Konuyla ilgili literatür taranmış ve İstanbul Kadıköy İlçe sınırları içinde yer alan resmi ilköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerine, “Minnesota Jobs Satisfaction”(MSQ) iş doyum anketi uygulanması sonucu elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2002-2003 öğretim yılında İstanbul ili Kadıköy ilçesinde, hizmet öncesi eğitimlerini sınıf öğretmenliği alanından alan ve farklı alanlardan gelen ilköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciences) paket programına aktarılarak istatistikî analizleri yapılmış ve elde edilen bilgiler çözümlenmiştir. Sonuçlara göre araştırmanın son bölümünde önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik Mesleği, İş Doyumu, Hizmet Öncesi Eğitim

ABSTRACT

Research was made to determine the level of job satisfaction of the form teachers who had their pre-service education in different fields and in form teaching field. In the research scanning method was used. Subject related literature was scanned and data was obtained through application of a survey “Minnesota Jobs Satisfaction” to form teachers who were working in state schools in Kadıköy. The sampling of the research consists of teachers who had pre-service education in different fields and form teaching field and were working in Kadıköy in 2002 – 2003 academic year. Collected data was statistically analyzed in “Statistical Package For Social Sciences” and data obtained as a result of this process was analyzed. Proposes were given in last chapter according to conclusions.

KEY WORDS: Profession Teacher, Jobs Satisfaction, Pre-Service Education

GİRİŞ

Eğitim öğretim her şeyden önce, demokratik bir toplumda, toplumsal hayatın devamı ve geliştirilmesinin temelini oluşturur. Bu devamı ve gelişmeyi sağlayacak toplumun bireyleridir. O halde onların kendilerini ve toplumun şart ve ihtiyaçlarını en iyi anlayacak, görecek ve sorumluluk yüklenecek şekilde yetiştirilmiş olmaları gerekmektedir. Bu işi yürütecek olan meslek de öğretmenlik mesleğidir [Tan, 1990: 204]. Öğretmenin niteliği eğitim sisteminin başarısını etkilemekte, ülkenin çağı yakalayabilmesi için de nitelikli öğretmen yetiştirmesi gerekmektedir.

1970 – 1971 öğretim yılına kadar sınıf öğretmenleri, üç yıllık ilköğretmen okullarında yetiştirilmiştir. Bu tarihte, bu kurumların öğretim süresi 4 yıla çıkarılmıştır. 1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunuyla tüm

öğretim kademelerinde istihdam edilecek öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmeleri esası getirilerek; sınıf öğretmeni yetiştirmek üzere, 1974-1975 öğretim yılından itibaren ilköğretmen okulları bünyesinde öğretmen liselerine dayalı iki yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır. Daha sonra iki yıllık eğitim enstitüleri, 20 Temmuz 1982'de eğitim yüksek okullarına dönüştürülüp, 1983 yılında çıkan 2809 sayılı kanunla Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmen yetiştirme işlevini tümüyle üniversitelere devretmiş, bu alanda yeterli hazırlığı olmayan üniversiteler, yeni bir görevle karşı karşıya kalmışlardır [Öztürk, 1998: 116,117,118]. Ancak öğretmen yetiştiren kurumların 1982 yılında Milli Eğitim Bakanlığında alınıp üniversitelere verilmesi, sorunları çözmemiş; sadece sorunun adresini değiştirmiştir [T.E.S, 2001:167].

Nitekim, Türkiye'de işin nicelik boyutu düşünülerek, değişik zamanlarda değişik uygulamalarla, sınıf öğretmenliğinin gerektirdiği niteliğe sahip olmayan öğretmen adayları, eğitim sistemine sınıf öğretmeni olarak katılmıştır [Çetin ve Çetin, 2000: 46]. Milli Eğitim Bakanlığı; öğretmen yetiştirme işinin YÖK'e devredildiği 1982 yılından 1989 yılına kadar geçen süre içinde, öğretmen yetiştirme politikalarından uzak kalmanın Türk Eğitim Sistemine zarar verdiğini, aradığı nitelik ve nicelikte öğretmen yetiştirilemediğini, bazı alanlarda öğretmen açığının had safhaya ulaştığını gözlemlemiştir.

Öğretmen yetiştirmede yeterli performansa ulaşamamasının, bir başka ifade ile gerekli görülen nitelik ve nicelikte öğretmen yetiştirilememesinin nedenleri incelendiğinde: en önemli etkenlerin başında;

- Öğretmen yetiştirme konusunda, üniversitelerimizin yeterince hazırlanamaması, gerek alt yapı ve gerekse öğretim elemanı bakımından bir hayli noksanlıklarının bulunması,
- Milli Eğitim Bakanlığı ile üniversiteler arasında yeterli diyalog ve iş birliğinin kurulamaması, örneğin; ihtiyaç duyulan alanlar için çok az öğrenci alınırken bazı alanlara ihtiyaçtan fazla öğrenci alınması, bunun sonucu olarak; arz-talep dengesinin bozulması,
- Sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesi ile artan öğretmen ihtiyacı,
- Sınıf öğretmeni yetiştiren programların iki yıldan dört yıla çıkarılması, bu okulların iki yıl mezun vermemesi,
- ve en önemlisi; öğretmenlik mesleği için şart olan ve biri olmazsa olmaz olan; 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nda ifadesini bulan; Genel Kültür, Özel Alan Bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi gibi üç temel unsurdan; birinin veya ikisinin zaman içinde ihmal edildiği görülmüştür [Özyar, 2001: 16-18].

Öğretmen ihtiyacının karşılanması öncelikle öğretmen ihtiyacının doğru bir şekilde kestirilmesine ve yükseköğretim programlarının bu doğrultuda düzenlenmesine bağlıdır. Ancak, zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması 1973 yılında kararlaştırıldığı halde bu doğrultuda gerekli adımları atmayan MEB ve YÖK, 46. 000 kişiyi ziraat mühendisi, veteriner veya antropolog olarak yetiştirip daha sonra “sınıf öğretmeni” yapmıştır [Özden,2000:35]. Öğretmen yetiştirmede nicelik sorunun aşılammaması nedeniyle; Yedek subay öğretmenler (97 sayılı 11 Ekim 1960 tarihli Kanunla), Muvakkat öğretmenler (222 sayılı ve 5 Ocak 1961 sayılı Kanunla), Mektupla öğretmen yetiştirme (1974 yılında 46.000 öğretmen), Hızlandırılmış programla (1978’de yüz binin üzerinde), Askerliği öğretmen olarak yapma (291 sayılı ve 18 Temmuz 1963 tarihli Kanunla ve daha sonra 19 Aralık 1987 tarihli Yönetmelikle), Öğretmenlik Formasyonu (1979-1980 yıllarında belirlenen öğretmenlik meslek bilgisi), yolları ile değişik zamanlarda uygulanarak öğretmen açığı kapatılmaya çalışılmıştır [Öztürk, 1998: 132-144].

Ayrıca, 1992 yılında, MEB’in 31.01.1992 tarih ve 416/16222 sayılı genelgesi ile sınıf öğretmenliği açığını kapatabilmek için, üniversitelerin; Eğitim Yüksek Okulu, Fakültelerin; Almanca Öğretmenliği Bölümü, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, Fransızca Öğretmenliği, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü, Dil Bilimi Bölümü (Almanca-Fransızca), Tarih Öğretmenliği, Tarih Bölümü, Coğrafya Öğretmenliği Bölümü, Coğrafya Bölümü, Biyoloji Öğretmenliği Bölümü, Biyoloji Bölümü, Eğitim Bilimleri Fakültesi Bölümleri, Eğitim Bilimleri Bölümleri, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Özel Eğitim Bölümü veya Anabilim Dalı, Psikoloji Bölümü mezunlarına başvuru hakkı tanımıştır. Diğer taraftan Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bunların dışında, diş hekimliği, veterinerlik, ziraat mühendisliği gibi örgün yüksek öğretim kurumları mezunlarından da sınıf öğretmenliğine atama yapılması, sınıf öğretmeni yetiştirme ve istihdamı sorununun Türkiye’de önemli boyutlarda olduğunu ortaya koymaktadır [Kavak, 1997: 56].

Siyasi yatırımı ve oy almayı her şeyden önemli gören politikacılarımız, 1991 yılında, üniversite mezunu herkesin öğretmen olacağını müjdelemiş ve iktidara gelince de, üniversiteden mezun olan herkesin öğretmen olmasına karar vermiştir. Şimdi öğretmenliğin ne olduğunu nasıl yapıldığını bilmeyen 100 binden fazla üniversite mezunu şehir ve köy okullarında öğretmenlik yapmaktadır. Fakat öğretmenlik politikacıların zannettiği gibi boş gezen herkesin yapabileceği bir meslek değildir. Öğretmenlik bir uzmanlık mesleği olup insan yetiştirme sanatıdır. Milli Eğitim Bakanlığını boş gezen üniversite mezunlarına iş bulma kurumu olarak düşünen politikacılar ve onlara boyun eğen bürokratlar, ülkemizin geleceği olan çocuklarımıza ve Milli Eğitimimize en büyük kötülüğü yapmışlardır [Tekişik,1997:1].

1930'lu yıllarda, yüz yılda karşılanamaz denilen öğretmen ihtiyacı, 1980'li yıllarda fazla vermiş, 1990'lı yıllarda tekrar eksik vermeye başlamıştır. Bu durumu, eğitim planlaması yanında, Milli Eğitim Bakanlığının çözümleme-belirleme çalışmalarına dayalı olarak, sağlıklı bir insan gücü planlaması ve politikası geliştirememesinin ürünü olduğu dönemin Milli Eğitim Bakanı Sağlam (1997) tarafından “..orta ve uzun vadede sağlıklı bir öğretmen ihtiyaç planlaması yapılmamış, arz-talep dengesi bozulmuştur..” biçiminde ifade edilmiştir [Gündüz,1999:90].

Yukarıda sözü edilen tüm uygulamalara rağmen, Türkiye’de öğretmen açığı bugüne değin kapatılamamıştır. Bu nedenle, işbaşındaki hükümetler, eğitim planlamasında bazı radikal değişiklikler yapıp, öğretmen yetiştiren kurumlara geniş imkanlar sunup onların daha fazla öğretmen yetiştirmelerini sağlayarak söz konusu açığı kapatmak yerine yine palyatif çözümlere başvurmuşlardır. Bu tür uygulamaların en son örneği, 1996 – 1997 öğretim yılı başında yapılan öğretmen atamalarıdır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, bu şekilde atanacak öğretmenlerin formasyon eksikliğini daha sonra açılacak hizmet içi eğitim kursları ile gidermeyi kararlaştırmıştır. Aynı kurul, öğretmen açığını gidermek için, okullardaki ihtiyaç fazlası yöneticilerin derslere girmesi ve Milli Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında görevli öğretmenlerin de okullarda görevlendirilmesi kararını almıştır. Nitekim, dönemin siyasi iktidarı, bu kararlar doğrultusunda, yaklaşık 31 bin kişiyi sınıf öğretmeni olarak atamıştır [Öztürk, 1998: 145]. Öğretmenlik meslek bilgisi almadan atanan bu öğretmenler, görev başında öğretim yöntem ve tekniklerini bilmeme, öğrencilerin gelişim ve öğrenme durumlarından haberdar olmama, öğrencilere yeterli kişisel ve mesleki rehberlik yapamama, sınıf yönetiminde güçlük çekme, öğrencilerle etkileşime girmememe, plan yapma-sınıfta uygulama vb. sorunlarla karşılaşmışlardır.

Eğitimin ilk basamağı olan ve taşıdığı öneminden dolayı temel eğitim olarak da nitelenen ilköğretime sınıf öğretmeni olarak çeşitli kaynaklardan öğretmen alınması meslek çevrelerinde ve kamuoyunda çeşitli eleştirilere neden olmaktadır [Arslan,1997:27]. Çünkü, bu kişiler öğretmen olarak atanırlarken öğretmenlik meslek bilgisi aranmamıştır [Akyüz, 1998: 6]. Oysa sınıf öğretmenliği kendine özgü programı olan bir alandır. Bu alanda; genel kültür, alan ve öğretmenlik meslek bilgisine ilişkin bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır. Ayrıca hizmet öncesinde öğretmenlik uygulaması çalışmaları da yaptırılmaktadır [Oral, 2000:37]. Türkiye’de eğitimin kamu görevi sayılması, okulların büyük bir kısmının devlet tarafından işletilmesi, öğretmenlerin işverenin büyük ölçüde devlet olması ve mesleğin yetiştirme ve çalışma ölçütlerini de devletin belirlemesi sorunlarını doğurmaktadır. Bu durum mesleksen niteliğin geliştirilmesi ya da korunması açısından ilk etapta

avantaj olarak görülebilir. Ancak bu durum alanın meslekleşmesini de engelleyebilir [Gündüz, 1997:39].

Sisteme dışardan öğretmen atanmaması halinde derslerin boş geçeceği gerçeği vardır. Ancak bu gereksinim, öğretmenliğin mesleksel yönünün gözardı edilmesini, alan bilgisine sahip olan herkesin öğretmenlik yapabileceği sonucuna varılmasına sebep olmamalıdır. Çünkü öğretmenlik, genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi eğitimi gerektiren bir uzmanlık mesleğidir. [Resmi Gazete (14574) 1973; Alkan,1998:12; Oğuzkan 1988:37]. Öğretmenliğin ayırıcı yönünü, belirli bir genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi eğitiminden geçilmesi oluşturur.

Günümüzde de, asli görevleri öğretmen olmayanların ücretli olarak derslere girebildikleri görülmektedir. Diğer yandan nüfusun ve toplumun eğitime olan ilgisinin hızla artması, sağlıklı bir eğitim planlamasının yapılamayışı, yetersiz istihdam politikaları [M.E.B. 1992: 201] sonucu meslekten ayrılmalar nedeniyle giderek daha fazla sayıda öğretmene gereksinim duyulması, hizmet öncesi eğitim veren kurumların var olan talebi karşılayamaması, öğretmenliğe “girişi kolay” bir meslek niteliği kazandırmıştır. Zaman zaman öğretmenlik meslek bilgisi olmayanların dahi mesleğe alınabilmesi, öğretmenlik mesleğini tartışılır hale getirmektedir [Gündüz,1997:40]

Baştan beri mesleğin elemanı olmayı hedeflemiş olanların öğretmenlik mesleğine girişinin denetlenmesi ve öğretmenlik niteliklerine sahip olmayanların hizmet öncesi eğitime girişte ve mesleğe girişte denetlenmeleri, eğitimin niteliği ve bireylerin meslekte verimli olmaları bakımından önemli olmakla birlikte, öğretmen olmaya daha sonra karar vermiş olanların mesleğe girişinin denetlenmesi, mesleğin meslek olarak kalabilmesi ve statüsünü koruyabilmesi açısından daha da önem kazanmaktadır. Ancak çok az da olsa diğer bakanlıkların da yapılarında bulunan okullar nedeniyle öğretmen istihdam etmeleri, mesleğe girişin denetlenebilmesi için değişik bakanlıkların eşgüdümünü gerektirmektedir. Bu gün eşgüdümü sağlayacak bir örgüt bulunmamaktadır. Öğretmenlerin bir meslek örgütlerinin olmaması; mesleğe giriş denetiminin meslek elemanlarının yapılamamasının, mesleğin üyelerinin hizmetin verilmesi ile ilgili olarak özerkliğe sahip olmamalarının, meslek etiğinin ve mesleğin korunamamasının, meslek elemanlarının seslerini yeterince yükseltmemesinin nedenlerinden birini oluşturmakta ve alanın mesleksel niteliğini tartışmaya açmaktadır. Meslek olma özelliklerinin zaman içinde azalıp çoğalması, işin statüsünü etkilemektedir. Ayrıca meslekte devlet kontrolünün artması mesleksel bağımsızlığı azaltmaktadır. Böylece öğretmenliğin bir meslek olarak kalabilme olanağı giderek azaltılmaktadır. [Gündüz, 1997: 41].

Sınıf öğretmenliği mezunu olmayan öğretmenlerin alan ve mesleki bilgilerinin yetersiz olmasının, hem öğretmenlerin yeterliliği hem de okulun etkililiği açısından olumsuz bir durum yaratması kaçınılmazdır. Aynı zamanda denklik duygusunu da bozacağı için bu durumun, öğretmenler arasındaki resmi ve gayri resmi ilişkileri de olumsuz yönde etkilemesi olasıdır [Günbayı, 2001: 342].

Öğretmen, mesleğinin önemine uygun bir biçimde, öğretmenliğe karşı güçlü bir inanç, içten bir bağlılık duygusu geliştirmelidir. Seçtiği mesleğin sürekli bir üyesi olmayı düşünen öğretmenden her şeyden önce davranışlarını bu mesleğin değerler sistemine uydurması istenilir. Sanatının veya mesleğinin kuşaklardan kuşaklara geçen sürekli değerine inanmaksızın hiç kimse o sanatın veya mesleğin doruğuna ulaşamaz [Oğuzkan, 1988: 62]. Alan dışından gelen öğretmenlerin bu özellikleri göstermesi oldukça zor görülmektedir. Bunun için alan dışından gelen öğretmenlerin yeterli öğretmenlik meslek bilgisi olarak desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin iş doyumlarını ya da doyumsuzluklarını etkileyen etmenler şu şekilde sıralanabilir: terfi, yarışmacı bir iş, tanınma, okul müdürleri ile çalışma ilişkileri, iş arkadaşlarıyla çalışma ilişkileri, okul müdürü tarafından yapılan teknik denetim, öğrencilerle olan öğretim ilişkileri, başarı, çalışma koşulları, sorumluluk, güvenlik, mesleki ilerleme, çalışma hakları, öğretilen ders ve seviyesi, işin ev yaşamına olan etkisi, düzenli ve etkili bir grup çalışması, okul bölge politikaları, yeteneklerin en iyi şekilde kullanımı, yeterli bir maaş ve velilerle olan ilişkiler [Günbayı, 2000: 52].

Problem Cümlesi

Hizmet öncesi eğitimlerini Sınıf Öğretmenliği alnından ve farklı alanlardan alan Sınıf Öğretmenlerinin iş doyumunu düzeyleri nedir?

Sınırlılıklar

Araştırma 2002-2003 öğretim yılında İstanbul ili Kadıköy ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizi başlıkları altında yer alan bilgiler sunulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Konuyla ilgili literatür taranmış ve İstanbul Kadıköy İlçe sınırları içinde yer alan resmi ilköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerine, "Minnesota Jobs

Satisfaction”(MSQ) iş doyum anketi uygulanması sonucu elde edilen veriler kullanılmıştır.

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini 2002-2003 öğretim yılında İstanbul ili Kadıköy ilçesinde görev yapan 1320 öğretmen oluşturmaktadır. Kadıköy ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimlerini sınıf öğretmenliği bölümünden alanların sayısı 1046, farklı alanlardan alanların sayısı 274'tür.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırma örnekleme dahil edilecek öğretmen sayısının belirlenmesinde; $n = \left[\frac{z \cdot s}{t} \right]^2$ [Büyükışık, 1989]

formülü kullanılmıştır. Bu formüldeki standart sapma değeri “1”, z değeri “1.96” ve t değeri “0.10” olarak alınmış ve sonuçta öğretmen örnekleme 259 kişi olarak tespit edilmiştir. Ancak fazla öğretmene ulaşıldığı için ankete katılan tüm deneklerin verileri araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler Minnessota İş Doyum Ölçeğinin (MSQ) kısa formu yardımıyla toplanmıştır. Minnessota İş Doyum Ölçeği tercih edilmesinin nedenleri, daha önce öğretmenlere uygulanmış olması, uygulanışının ve değerlendirilmesinin pratik oluşu ve öğretmenlerin çalıştığı iş ortamında karşılanmasını beklediği ihtiyaçlarını ifade etmesidir.

Araştırmada kullanılan anketin daha önce literatürde kullanılmış olması nedeniyle kapsam, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmamıştır. Anketin ilk bölümünde deneklerin hizmet öncesi eğitimlerini, cinsiyetlerini ve kıdemlerini belirlemek amacıyla hazırlanan 3 soruya yer verilmiştir. Ankette yer alan maddelere verilen cevapların aritmetik ortalamasının yorumu için, beşli dereceleme ölçeğindeki seçeneklere; “hiç memnun değilim”, “memnun değilim”, “kararsızım”, “memnunum”, “çok memnunum” gösteren değerler belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

İlköğretim sınıf öğretmenlerine verilen 750 veri toplama aracının 489 tanesi geri verilmiştir. Veri toplama araçları tek tek incelenerek tamamı kabul edilir nitelikte bulunarak araştırmaya dahil edilmiştir. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciences) paket programına aktarılarak sıklık çözümlemesi (frekans) tekniği kullanılmış ve elde edilen bilgiler çözümlenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde bulgular ve yorumu yer almaktadır. Bulguların sunumunda değişkenlerin ankette yer aldığı sıra izlenmiştir.

Tablo 1. “Mesleğinin Kendilerini Her Zaman Meşgul Etmesi” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	12	22	22	168	47	271
	%	4,4	8,1	8,1	62	17,3	100
Diğer	N	6	18	14	154	26	218
	%	2,8	8,3	6,4	70,6	11,9	100

Tablo 1’e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %62’si ve diğer alanlardan gelenlerin %70.6’sı “mesleklerinin kendilerini her zaman meşgul etmesi” konusunda “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. “Mesleklerinin kendilerini her zaman meşgul etmesi” bakımından deneklerin çoğunluğunun “**memnun**” düzeyde görüş sahibi oldukları görülmektedir. Bu durumda sınıf öğretmenlerinin mesleğini severek yaptıkları ve mesleği ile meşgul olmaktan memnun oldukları söylenebilir. Diğer alanlardan gelen sınıf öğretmenlerinin memnun seçtiğindeki yığılmaları, hizmetöncesi eğitimlerini sınıf öğretmeni olarak alanlara göre daha yüksek olması ilgi çekici bir durumdur.

Tablo 2. “Mesleğinde Bağımsız Çalışabilme” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	6	14	20	162	69	271
	%	2,2	5,2	7,4	59,8	25,5	100
Diğer	N	7	7	19	128	57	218
	%	3,2	3,2	8,7	58,7	26,1	100

Tablo 2’ e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların % 59.8’i ve diğer alanlardan gelenlerin %58.7’si “mesleğinde bağımsız çalışabilme” konusunda “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. Mesleğinde bağımsız çalışma imkanının olmasından hizmet öncesi eğitimlerine göre deneklerin çoğunluğunun **memnun** olmaları, sınıf öğretmenlerinin tek başlarına, bağımsız olarak sınıflarda ders yapmalarının onları mutlu ettiği düşünülmektedir.

Tablo 3. “Mesleğinde Ara Sıra Değişik Şeyler Yapabilme” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	7	11	22	174	57	271
	%	2,6	4,1	8,1	64,2	21	100
Diğer	N	6	11	20	115	66	218
	%	2,8	5	9,2	52,8	30,3	100

Tablo 3’e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %64.1’i ve diğer alanlardan gelenlerin %52.8’i “mesleğinde ara sıra değişik şeyler yapabilme” konusunda “memnun” olduklarını ifade etmişlerdir. Mesleğinde ara sıra değişik şeyler yapabilme şansı bulmasına, deneklerin çoğunluğunun “**memnun**” oldukları görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin farklı derslere girmeleri, her derste değişik, yöntem ve teknikleri uygulayabilmeleri, mesleği tekdüzelikten çıkarıp renkli hale getirebilmelerine fırsat sağlamaktadır. Bu durumun öğretmenlerin iş doyumlarını etkilediği söylenebilir.

Tablo 4.”Mesleğin Kendilerine Toplumda Saygın Bir Kişi Olma Şansı Vermesi” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	11	22	36	130	72	271
	%	4,1	8,1	13,3	48	26,6	100
Diğer	N	7	23	37	102	49	218
	%	3,2	10,6	17	46,8	22,5	100

Tablo 4’e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %48’i ve diğer alanlardan gelenlerin %46.8’i “mesleğin kendilerine toplumda saygın bir kişi olma şansı vermesi” konusunda “memnun” olduklarını ifade etmişlerdir. Mesleğin kendilerine toplumda saygın bir kişi olma şansı vermesi” görüşüne göre deneklerin “**memnun**” ve “**çok memnun**” düzeylerdeki görüşlerinde yığılma olduğu görülebilir. Öğretmenler kendilerini toplumda saygın bir kişi olarak gördükleri ve bu durumdan memnun oldukları söylenebilir.

Tablo 5. “Mesleğindeki Yöneticinin Emrindeki Kişileri İyi Yönetmesi” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	19	48	67	115	22	271
	%	7	17,7	24,7	42,4	8,1	100
Diğer	N	12	31	58	99	18	218
	%	5,5	14,2	26,6	45,4	8,3	100

Tablo 5’e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %42.4’ü ve diğer alanlardan gelenlerin %45.4’ü “mesleğindeki yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi” konusunda “memnun” olduklarını ifade etmişlerdir. “Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi” bakımından hizmet öncesi eğitimlerine göre deneklerin yarısına yakınının **memnun** oldukları söylenebilir. Ancak deneklerin bir kısmının “**kararsız**” ve “**memnun değil**” düzeylerdeki görüşleri dikkat çekici bulunmuştur. İlköğretim okulu yöneticilerinin çoğunlukla yöneticilik eğitimi almadan atanmış olmaları, yönetsel yeterliliklerini beraber getirmektedir. Bu durumun birlikte çalıştıkları kimi öğretmenlerin iş doyumlarını olumsuz etkilediği düşünülebilir.

Tablo 6. “Mesleğindeki Yöneticinin Karar Verme Yeteneği “ Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	21	44	70	114	22	271
	%	7,7	16,2	25,8	42,1	8,1	100
Diğer	N	16	30	51	95	26	218
	%	7,3	13,8	23,4	43,6	11,9	100

Tablo 6’ya göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %42’si ve diğer alanlardan gelenlerin %43.6’sı “yöneticinin karar verme yeteneği” konusunda “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. “Yöneticinin karar verme yeteneği” bakımından deneklerin yarısına yakınının **memnun** oldukları söylenebilir. Azımsanamayacak ölçüde denegin “**kararsız**” ve “**memnun değil**” düzeylerdeki görüşleri dikkat çekici bulunmuştur. Bu deneklerin yöneticilerinin hizmet öncesi eğitiminden kaynaklanan yetersizliklerden olumsuz etkilendiği söylenebilir.

Tablo 7. “Mesleğinde Vicdani Sorumluluk Taşıma” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	3	13	19	144	92	271
	%	1,1	4,8	7	53,1	33,9	100
Diğer	N	4	14	19	104	77	218
	%	1,8	6,4	8,7	47,7	35,3	100

Tablo 7’ye göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %53.1’i ve diğer alanlardan gelenlerin %47.7’si “mesleğinde vicdani bir sorumluluk taşıma” konusuna “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. “Mesleğinde vicdani bir sorumluluk taşıma”ktan öğretmenlerin çoğunluğunun “**memnun**” ve “**çok memnun**” düzeylerdeki görüş bildirmeleri, mesleğin yüklediği vicdani sorumluluktan memnun olduklarını, meslekte kendilerini yeterli buldukları için görevlerini gereği gibi yerine getirdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 8.’Mesleğinin Garantili Bir Gelecek Sağlama” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	19	20	32	130	70	271
	%	7	7,4	11,8	48	25,8	100
Diğer	N	12	10	27	106	63	218
	%	5,5	4,6	12,4	48,6	28,9	100

Tablo 8 ’de görüldüğü gibi hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %48’i ve diğer alanlardan gelenlerin %48.6’sı “mesleğinin garantili bir gelecek sağlaması” konusuna “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. “Mesleğinin garantili bir gelecek sağlaması” bakımından hizmet öncesi eğitimlerine göre deneklerin çoğunluğu “**memnun**” düzeyde görüş sahibi oldukları söylenebilir. Artan işsizlik, ekonomik kriz ve istihdam sorunlarının yaşandığı dönemlerde daha istikrarlı bulunan sektörler tercih edilir [Bozkurt, 1997]. Son yıllarda artan işsizlik, ekonomik kriz ve ayrıca farklı alandan gelen sınıf öğretmenlerinin kendi alanlarıyla ilgili istihdam sorunlarının etkisi sınıf öğretmenlerinin bu görüşe memnun ve çok memnun düzeylerinde katılmalarının nedenleri olarak yorumlanabilir.

Tablo 9. “Mesleğinde, Başkaları İçin Bir Şeyler Yapabilme” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	0	4	17	107	143	271
	%	0	1,5	6,3	39,5	52,8	100
Diğer	N	2	1	11	82	122	218
	%	0,9	0,5	5	37,6	56	100

Tablo 9’a göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların % 52.8’i ve diğer alanlardan gelenlerin %56’sı “başkaları için bir şeyler yapabilme” konusunda “**çok memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. Hizmet öncesi eğitimlerine göre “başkaları için bir şeyler yapabilme” konusunda deneklerin çoğunluğunun **çok memnun** oldukları söylenebilir. Bu durumun öğretmenlik mesleğinin özelliğinden kaynaklandığı düşünülebilir. Öztürk [2002] araştırmasında bu durumu destekler bulgular elde etmiştir. Başkaları için bir şeyler yapabildiğini hissetme ve topluma yararlı insanlar yetiştirme konusunda her türlü özveride bulunma öğretmenlik mesleğinin en temel özelliklerinden biridir. Bu durum deneklerin yüksek doyum elde etmeleri gerçeğini ön plana çıkarmıştır.

Tablo 10. “Mesleğin Kişileri Yönlendirmek İçin Fırsat Vermesi” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	0	7	31	138	95	271
	%	0	2,6	11,4	50,9	35,1	100
Diğer	N	5	7	21	107	78	218
	%	2,3	3,2	9,6	49,1	35,8	100

Tablo 10’a göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %50.9’u ve diğer alanlardan gelenlerin %49.1’i “mesleğin kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi” konusuna “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. “Mesleğin kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi” bakımından hizmet öncesi eğitimlerine göre deneklerin çoğunluğu “memnun” düzeyde görüş sahibi oldukları söylenebilir. Öğretmenlerin öğrencilerini bilgiyi elde etme ve temel davranışlar kazandırma yoluyla sosyal hayata hazırlarken yönlendirebilmelerinin iş doyumlarını olumlu etkilediği söylenebilir.

Tablo 11. “Mesleğinde Yeteneklerini Kullanarak Bir Şeyler Yapabilme” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	3	14	32	144	78	271
	%	1,1	5,2	11,8	53,1	28,8	100
Diğer	N	2	16	24	109	67	218
	%	0,9	7,3	11	50	30,7	100

Tablo 11’e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %53.1’i ve diğer alanlardan gelenlerin %50’si “mesleğinde, yeteneklerini kullanarak bir şeyler yapabilme şansı olması” ‘ndan “ **memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. “Mesleğinde, yeteneklerini kullanarak bir şeyler yapabilme şansı olması” bakımından hizmet öncesi eğitimlerine göre deneklerin çoğunluğunun “memnun” düzeyde görüş sahibi oldukları söylenebilir. İyi bir öğretmende alan bilgisinin yanında bir çok özellik ve yeteneklere de ihtiyaç vardır [Açıkgöz, 1996]. Sınıf öğretmenlerinin kendilerini yetenekli bulma yanında iyi bir öğretmen oldukları ve bu konuda kendilerini yeterli buldukları söylenebilir.

Tablo 12. “Mesleğinde İşile İlgili Alınan Kararları Uygulama” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	42	51	59	98	21	271
	%	15,5	18,8	21,8	36,2	7,7	100
Diğer	N	19	53	53	76	17	218
	%	8,7	24,3	24,3	34,9	7,8	100

Tablo 12’ye göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların alanların %36.2’si ve diğer alanlardan gelenlerin %34.9’u “mesleğinde, işile ilgili alınan kararların uygulama”ya konması görüşüne “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. “Mesleğinde, işile ilgili alınan kararların uygulamaya” konması bakımından deneklerin farklı düzeyde görüş belirttikleri görülmektedir. Bu durumun öğretmenlerin işile ilgili kararlara katma konusunda, farklı okullardaki yöneticilerin uygulamalarının bir yansıması olduğu düşünülmektedir.

Tablo 13. “Mesleğinde Yaptığı İş Karşılığında Ücret Alma” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	110	72	33	49	7	271
	%	40,6	26,6	12,2	18,1	2,6	100
Diğer	N	73	73	32	38	2	218
	%	33,5	33,5	14,7	17,4	0,9	100

Tablo 13’e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %40.6’sı ve diğer alanlardan gelenlerin %33.5’i “mesleğinde, yaptığı iş karşılığında ücret alma” konusuna “**hiç memnun değil**” olduklarını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri aldığı ücretten çoğunluğu “hiç memnun değil” ve “memnun değil” düzeyde görüş sahibi oldukları ve bu konuda iş doyumlarının düşük olduğu söylenebilir. Etkili bir yönetim sağlamak için yöneticiler, işgörenin düşük ücret ve tartışılmaz işler hakkında şikayetleriyle özellikle ilgilenmelidir [Karşlı, 1998: 60]. Öğretmenlerin aldıkları ücretin hayat standartlarının altında kalması ve kendilerine yetmemesi onların verimliliklerini olumsuz etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Tablo 14.”Mesleğinde Terfi İmkânının Olması” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	36	49	52	114	20	271
	%	13,3	18,1	19,2	42,1	7,4	100
Diğer	N	28	47	43	91	9	218
	%	12,8	21,6	19,7	41,7	4,1	100

Tablo 14’e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %42.1’i ve diğer alanlardan gelenlerin %41.7’si “mesleğinde, terfi imkânının olması” konusuna “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. İşgörenlerin adil bir sistem doğrultusunda ödüllendirilmesi de iş doyumunu olumlu yönde etkiler [Eren, 1997: 107]. Öğretmenlik mesleği içinde bir kariyer yapısı bulunmamaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin meslek içinde terfileri söz konusu değildir. Bu durumun öğretmenlik mesleğini ve dolayısı ile öğretmenlerin iş doyumunu olumsuz etkileyeceği söylenebilir.

**Tablo 15. “Mesleğinde Fikir ve Kanaatlerini Rahatça Söyleme ”
Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri**

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	22	47	50	124	28	271
	%	8,1	17,3	18,5	45,8	10,3	100
Diğer	N	13	33	38	101	33	218
	%	6	15,1	17,4	46,3	15,1	100

Tablo 15’e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %45.8’i ve diğer alanlardan gelenlerin %46.3’ü “mesleğinde, fikir ve kanaatlerini rahatça söyleyebilme” konusunda “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. İş gören alınan kararlar hakkında fikir bildiremiyorsa genellikle ortaya iş doyumsuzluğu çıkmaktadır [Erdoğan, 1996:241]. Öğretmenlerin fikir ve kanaatlerini rahatça söyleyebilme serbestliği bakımından yarısına yakını “**memnun**” düzeyde görüş bildirirken, azımsanamıyacak oranda denegin “**memnun değil**” ve “**kararsız**” düzeyde görüş belirttikleri görülmektedir. Bu deneklerin fikir ve kanaatlerini rahatça söylemede sorun yaşadıklarını düşündürmektedir.

Tablo 16. “Mesleğini Yaparken Kendi Yöntemlerini Kullanabilme Serbestliği” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	7	29	20	161	54	271
	%	2,6	10,7	7,4	59,4	19,9	100
Diğer	N	12	25	18	122	41	218
	%	5,5	11,5	8,3	56	18,8	100

Tablo 16’ya göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %59.4’ü ve diğer alanlardan gelenlerin %56’sı “mesleğini yaparken kendi yöntemlerini kullanabilme serbestliği” konusuna “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin kendi yöntemlerini kullanma serbestliği konusunda çoğunluğunun “**memnun**” düzeyde görüş sahibi olmaları, öğretmenlikte kendilerini yeterli buldukları ve derslerinde farklı yöntem ve teknikleri kullanabilmenin kendilerini memnun ettiği söylenebilir.

Tablo 17. “Mesleğin Çalışma Şartları” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	24	61	32	123	31	271
	%	8,9	22,5	11,8	45,4	11,4	100
Diğer	N	25	49	26	99	19	218
	%	11,5	22,5	11,9	45,4	8,7	100

Tablo 17’ye göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanlar ve diğer alanlardan gelenlerin %45.4’ü “mesleğin, çalışma şartları” konusunda “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. Örgüt iklimi açısından, okulun öğretmenlerin ikamet ettikleri yere uzak olması gibi değişkenler iş doyumunu belirli sınırlar içinde olumsuz etkilemektedir [Erdoğan, 1996:245]. İstanbul’un yerleşme koşulları ve öğretmenlerin gelir düzeyleri, onların çalıştıkları okulların bulunduğu yerlerde oturmasını güçleştirmektedir. Buna bağlı olarak, öğretmenlerin evlerine uzak yerlerde ikamet etmeleri onların ekonomik olarak zorlanmaları yanında iş doyumlarını da olumsuz etkileyebilir.

Tablo 18. “Çalışma Arkadaşlarıyla Anlaşabilme” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	6	20	26	167	52	271
	%	2,2	7,4	9,6	61,6	19,2	100
Diğer	N	8	19	19	127	45	218
	%	3,7	8,7	8,7	58,3	20,6	100

Tablo 18’e göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %61.6’sı ve diğer alanlardan gelenlerin %58.3’ü mesleğinde “çalışma arkadaşlarının birbirleriyle anlaşmaları” konusuna “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun çalışma arkadaşlarıyla anlaşabilme sorunu yaşamadıkları söylenebilir. İşgörenenin başarılı sayılan bir grup içinde yer alması, hayat görüşü kendisine uygun insanlarla birlikte çalışması onun iş tatminini arttıracaktır [Erdoğan, 1996:242]. Öğretmenlerin birbirleriyle uyum içinde, anlaşarak çalıştıkları ve bu durumdan yüksek düzeyde iş doyumunu elde ettikleri düşünülmektedir.

Tablo 19. “Mesleğinde, Yaptığı İş Açısından Takdir Edilme” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	20	51	56	119	25	271
	%	7,4	18,8	20,7	43,9	9,2	100
Diğer	N	20	46	44	81	27	218
	%	9,2	21,1	20,2	37,2	12,4	100

Tablo 19’a göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %43.9’u ve diğer alanlardan gelenlerin %37.2’si “mesleğinde, yaptığı iş açısından takdir edilmesi ” konusuna “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir. Genelde bütün sınıf öğretmenlerinin ve özelde ise farklı alanlardan gelen öğretmenlerin önemli kısmının takdir edilmediklerini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 20. “Mesleğinde Yaptığı İş Karşılığında Başarı Duyuma” Görüşüne Yönelik Olarak Öğretmen Görüşleri

Denekler	N/ %	Hiç Memnun Değil	Memnun Değil	Kararsız	Memnun	Çok Memnun	Toplam
S.N.Ö.	N	10	11	18	137	95	271
	%	3,7	4,1	6,6	50,6	35,1	100
Diğer	N	1	11	14	107	85	218
	%	0,5	5	6,4	49,1	39	100

Tablo 20’ye göre hizmet öncesi eğitimi sınıf öğretmenliği olanların %50.6’sı ve diğer alanlardan gelenlerin %49.1’i “mesleğinde, yaptığı iş karşılığında başarı duyma” konusunda “**memnun**” olduklarını ifade etmişlerdir.

“Mesleğinde, yaptığı iş karşılığında başarı duyma” bakımından hizmet öncesi eğitimlerine göre deneklerin çoğunluğunun “**memnun**” ve “**çok memnun**” düzeyde görüş sahibi oldukları söylenebilir. Buna sonuç sınıf öğretmenlerinin mesleklerinde kendilerini başarılı buldukları şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimlerine göre sınıf öğretmenliği olanlar ve farklı alanlardan gelenlerin yarısına yakınının iş doyumları memnun

düzeyindedir. Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu “başkaları için bir şeyler yapabilme” konusunda çok memnun ve yarısına yakını aldıkları ücretten hiç memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bulgulara dayalı olarak aşağıda yer alan öneriler ileri sürülmüştür.

1. Sınıf öğretmenlerinin ücret ve sosyal yardımları artırılabilir.
2. Öğretmenlik mesleği içinde terfiye olanak sağlayacak bir kariyer sisteminin geliştirilmesi, diğer yararları yanında meslek çalışanlarının iş doyumlarını artıracakı düşünölmektedir.
3. Okul yöneticileri ile öğretmenlerin arasında oluşan sorunlar yönetsel odaklıdır. Yönetim kadroları iyi seçilmeli, okul yönetimi alanında yetiştirilmeli ve okullarda demokratik çalışma ortamları oluşturulmalıdır. Örgütte çok yönlü bilgi akışı sağlanıp öğretmenlerin de yönetime katılmasının ve kendilerini ilgilendiren konularda görüşlerini dile getirme olanağının sağlanması iş doyumları yanında performanslarını da artıracakı düşünölmektedir.
4. Okulların öğrenen örgütler haline dönüştürülebilmesi, diğer personel yanında öncelikle öğretmenlere etkin öğrenme ortamları sunulması ile olanaklıdır. Kendini sürekli geliştiren ve öğrenmelerini meslektaşları, okulu ve öğrencileri ile paylaşan öğretmenlerin iş doyumlarının yükseleceği düşünölmektedir.

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ, Kamile Ün., Etkili Öğrenme ve Öğretme, Kanyılmaz Matbaası, İzmir-1996.

AKYÜZ, Yahya; “Öğretmen Okulu Dışından İlk Kez Öğretmen Atanmasına İlişkin Orijinal Belgeler”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:137. Ankara-1998.

ALTINIŞIK, Songül; “Örgütsel Etkililikte İş Doyumunun Etkisi”, Eğitim Yönetimi, Yıl:3. Sayı : 2., Ankara-1997.

ARSLAN, Mehmet; “Son Öğretmen Atamaları Üzerine Düşünceler ve Bazı Öneriler” , Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı:231, Ankara-1997.

AYDIN, Mustafa., Eğitim Yönetimi, Hatipoğlu Yayınevi, Ankara-1986.

BALCI, Ali, Eğitim Yöneticisinin İş Doyumu, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1985.

ÇETİN, Filiz, Şaban ÇETİN, “İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmeni Olarak Atanan Branş Öğretmenlerinin Meslekle İlgili Sorunları”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:145, Ankara-2000.

ÇETİNKANAT, Canan., Örgütlerde Güdülenme ve İş Doyumu, Anı Yayıncılık, Ankara-2000.

- DALGAN, Zuhul**, Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin İş Tatmini ve Öğretmen Tutumlarının Karşılaştırılması, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul-1998.
- ERDOĞAN, İlhan.**, İşletme Yönetiminde Örgütsel Davranış, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, Yayın No:266, İstanbul-1996.
- ERDOĞAN, İlhan.**, İşletmelerde Kişi Değerlemede Psikoteknik, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, Yayın No:243, İstanbul-1990.
- EREN, Erol.**, İşletmelerde Stratejik Yönetim ve İşletme Politikaları, Eren Ofset, İstanbul-1997.
- EREN, Erol.**, Yönetim ve Organizasyon, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, Yayın No: 236, İstanbul-1990.
- GÜNBAI, İlhan**, İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Doyumu (Malatya İli Örneği), Basılmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şubat-1999.
- GÜNBAI, İlhan.**, Örgütlerde İş Doyumu ve Güdüleme, Özen Yayıncılık, Ankara-2000.
- GÜNBAI, İlhan**; “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Doyumu”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Cilt:1, Sayı:2, Alemdar Ofset, İstanbul-2001.
- GÜNDÜZ, Hasan Basri**; “Öğretmenlik Mesleğine Giriş Denetimi”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı:228, Ankara-1997.
- GÜNDÜZ, Hasan Basri**; “Sınıf Öğretmenlerinin İstihdamı ve Sorunları”, Çukurova Üniversitesi 3. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyum Bildirileri, Kocaelik Basım ve Yayınevi, Adana-1999.
- HESAPÇIOĞLU, Muhsin.**, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul-1988.
- KARSLI, M. Durdu, Sadegül AKBABA**, “Öğretmenin Temel Nitelikleri ve Bunlara Yüklenen Anlamlar”, abece Dergisi, Sayı:117, Ankara-1996.
- KARSLI, M. Durdu.**, Yönetimsel Etkililik, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yayınları, Yayın No:6, Bolu-1998.
- KAVAK, Yüksel.**, Dünya’da ve Türkiye’de İlköğretim, Birinci Baskı.: Pegem Yayınları, Ankara-1997.
- Milli Eğitim Bakanlığı**, Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayını, Ankara-1992.
- OĞUZKAN, A. Ferhan.**, Öğretmenliğin Üç Yönü, Kadıoğlu Matbaası, Ankara-1988.
- OKTAY, Ayla**; “Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenin Nitelikleri”, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:3, İstanbul-1991

OKTAY, Ayla; “Türkiye’de Öğretmen Eğitimi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 137. Ankara-1998.

ORAL, Behçet; “Alan Dışından Mezun Olup Sınıf Öğretmenliğine Atanan Öğretmenlerin Sınıf Öğretmenliğindeki Durumlarının Değerlendirilmesi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:148 Ankara-2000.

ÖZDEN, Yüksel., Eğitimde Yeni Değerler, Pegem Yayınları, Ankara-2000.

ÖZTÜRK, Cemil., Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları, İstanbul-1998.

ÖZTÜRK, Cemil., Yirmi Birinci Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemleri, Sedar Yayınları, İstanbul-2001.

ÖZTÜRK, Gökmen, Beden Eğitimi Öğretmenlerinde İş Doyumu, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul-2002.

ÖZYAR, Aydın; “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Politikaları”, Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı:21, Ankara-2001.

PAKNEDAL (ÇETİNKANAT), A. Canan, Örgütlerde İklim ve İş Doyumu, Basılmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran-1988.

SEFEROĞLU, Süleyman Sadi; “Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Mesleki Gelişmeleriyle İlgili Görüşleri, Beklentileri ve Önerileri”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:149, Ankara-2001.

TAN, Hasan; “Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı”, Marmara Üniversitesi Eğitim Atatürk Eğitim Fakültesi Bilimleri Dergisi, Sayı:2, İstanbul-1990.

TEKIŞIK, Hüseyin Hüsnü; “Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı:183, Ankara-1992.

TEZCAN, Mahmut., Eğitim Sosyolojisine Giriş, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Yayın No:91, Ankara-1981.

TURGUT, İhsan; “İlköğretimde Nitelik Sorunu”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:8, Ankara-1992.

WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİM DERSİ TASARIMINDA ÖĞRENCİ ÖZELLİKLERİ

Yrd. Doç. Dr. Melih KARAKUZU
Atatürk Üniversitesi,
Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi

Arş. Gör. Selçuk KARAMAN
Atatürk Üniversitesi,
Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi

ÖZET